

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-O17 - и назди Институти иқтисодиёт ва демографияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кӯчаи Мирзо Ризо 6А).

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Собирзода Шодмон Сулаймонҷон дар мавзӯи «Таъминоти институтсионалӣ ва инфрасохтори идоракунии фаъолияти сармоягузорӣ дар комплекси агросаноатӣ (назария, методология ва амалия)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.04 – Ташкил ва идоракунии корхонаҳо, низомҳо ва комплексҳо).

Муҳимияти таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаи он барои ташаккули механизмҳои муассири ташкиливу институтсионалӣ барои татбиқи Барномаи рушди устувори соҳаи кишоварзӣ ва системаи аграрӣ барои давраи то соли 2030 хидмат менамояд. Дар раванди таҳқиқот муносибатҳои системавӣ ва барномавии концептуалӣ таҳия хоҳад шуд, ки барои фаъолгардони иштироки институтҳои ҳокимияти давлатӣ дар фаъолияти муносибатҳои сармоягузорӣ дар маҷмааи агросаноатӣ мусоидат менамояд. Таваҷҷуҳи хосса ба институтҳои банақшагирии индикативии рушд, ки бо истифода аз механизмҳои ҳамкориҳои манфиатбори миёни давлат ва субъектҳои КАС сурат гирифта ба шаклҳои муосири идораи ҳамгиро равона хоҳад шуд. Ин шаклҳо одатан сатҳи баланди таҷҳизотҳои технологӣ, самаранокии истеҳсоли ва рақобатпазириро доранд, ки онҳоро дар татбиқи вазифаҳои модернизатсияи аграрӣ ҳамчун ҳалқаҳои калидӣ қарор медиҳад.

Муаллиф дар таҳқиқоти худ қайд намудааст, ки пайваста бо рушди муносибатҳои бозорӣ ва шиддат гирифтани масъалаҳои маҳдудияти захираҳо дар комплекси агросаноати мубраммияти такмил додани механизми идоракунии фаъолияти сармоягузорӣ боло меравад.

Идоракуни ин натавхо раванди таъсирасонии ҳадафнок ба маҷмуи мураккаби муносибатҳои иқтисодӣ ва иҷтимоии иштирокдорони системаи агросаноатӣ мебошад, балки вай фаъолияти ташкили иҷроӣ қонунҳои объективии иқтисодӣ, истеҳсолоти ҷамъиятӣ ҳам мебошад. Мавҷудияти воқеии идоракунии танҳо вақте пайдо мешавад, ки агар объекти идоракунии амрҳои субъекти идоракуниро ба иҷро мерасонад. Аз тарафи дигар субъекти идоракунии нерӯву қобилияти идоракунии объекти идоракунии, таҳияи қарорҳои асосноку самраноки идоракуниро дошта бошад ва барои иҷроӣ он механизму инструменту дошта бошад(с.22).

Рисоланавис ба ҳадафҳои таҳқиқоти илмӣ ноил шуда ва вазифаҳои онро иҷро намудааст.

Муаллиф таъкид намудааст, ки имконият ва ё ҳаҷми маблағи захираҳои молиявие, ки барои иҷроӣ фаъолияти сармоягузори ҷудо карда мешаванд, ба ҳайси маҳдудкунандаи табиӣ баромад менамояд. Дар мавриди муайян кардани рейтинги сармоягузори нишондиҳандаҳои хеле бисёр истифода мешавад. Ба назари мо барои арзёбии ҳолияти сармоягузори иқтисодии соҳаҳои комплекси агросаноатӣ ҳамон усулҳои истифода бурдан зарур аст, ки ба воқеияти замони муосир мутобиқ бошад. Масалан, истифодаи усулҳои мониторинги иқлими иҷтимоию иқтисодии минтақаҳои аграрии мамлакат, соҳаҳои комплекси агросаноатӣ, методҳои ҳисобкунии индекси сармоягузори ва рейтингҳои он дар комплекси агросаноатии минтақаҳои мамлакат ва ғайра, ба мақсад мувофиқ мебошад. Умумуман усулҳои таҳқиқоти муосири фаъолияти сармоягузори метавон аз ду мавқеъ баррасӣ намуд: аз нуқтаи назари масъалаҳои сармоягузори; аз нуқтаи назари соҳаиносиву минтақаиносӣ (с.27-28).

Ҳамзамон, муаллиф муайян намудааст, ки дар давраи солҳои 2018–2023 ҳаҷми маҳсулоти умумии кишоварзӣ аз 43 то 63 млрд сомонӣ ва ё 46,5%

афзудааст. Истехсоли маҳсулоти кишоварзӣ ба як гектар замини кишт бошад аз 117 то 171 ҳазор сомонӣ афзоиш ёфтааст, ки ба афзоиши беш аз 45,8 % баробар мебошад (с.38).

Қиҳатҳои мусбати зикршудаи автореферат ба мо имкон медиҳад то чунин хулоса барорем, ки таҳқиқоти диссертатсионии Собирзода Ш.С. таҳқиқоти мустақили дар сатҳи баланд таълифгардида мебошад.

Дар айни ҳол мо оид ба автореферат баъзе эродҳо ҳам дорем:

1. Дар ин самт маводҳо хеле зиёданд, зеро аз тарафи давлат ва ҳукумати ҷумҳурӣ якчанд қарору фармонҳо ва барномаҳои давлатӣ қабул гардидааст ва агар диссертант дар қорашон аз онҳо бисёртар истифода мебурд, бехтар буд.

Эроди мазкур баҳои мусбати кори иҷрошударо қадре ҳам паст намекунад, зеро натиҷаҳои илмӣ ба дастмада аз сатҳи баланди илмию назариявии таҳқиқот, навагонӣ ва аҳамияти амалии мундариҷаи рисолаҳо дарак медиҳад.

Мазмуни автореферат имкон медиҳад то чунин хулоса барорем, ки кори пешкашгардида ба тамоми талаботи нисбати таҳқиқоти диссертатсионӣ пешниҳодаванда баҳри дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ, ҷавобгӯ буда, муаллифи он Собирзода Шодмон Сулаймонҷон шоистаи дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ бо ихтисоси 08.00.06 – Иқтисодиёт ва идоракунии тибқи самтҳои фаъолият (08.00.06.04 – Ташкил ва идоракунии корхонаҳо, низомҳо ва комплексҳо) мебошад.

Директори
Институти иқтисодиёт ва таҳқиқи
системавии рушди кишоварзии АИКТ,
д.и.и., профессор, академик

 Пиризода Ҷ.С.

Имзои Ҷ. С. Пиризода – ро тасдиқ мекунам:
Нозири кадрҳои Институти иқтисодиёт ва таҳқиқи
системавии рушди кишоварзии АИКТ

 Икромова М. Қ.